

Tuulesta kasvaa laulu

”Hevosen minä haluan. Hevosen, joka uljaasti heittää päätänsä ja korskuu. Korskuu minun hevoseni, ori — kivistä taottu. Me ratsastamme hurjan ravin läpi maailman, ohi savuavien raunioiden, joilla vaimot ja äidit itkevät.”

Dromin esitys alkaa tuulen täyttämästä pimeydestä, joka valostuu vähitellen säveliksi, ääniksi, liikkeeksi. Näytelmän jännitteet vuoroin kiristyvät ja laukeavat. Näin syntyy kiivas, paikoin huohotukseen huipentuva rytmi, joka tulkitsee sisäisiä tunteja ulkoista painetta vastaan: ”Oi kuinka minä itkin yön kylmillä poluilla tämän maailman pahuutta . . .” Laulu nousee vaikuttavana sinistä taivastausta vasten ohi punaisten valojen kohti katsojaa, joka äkkiä oivaltaa elämän traagisuuden, pahan ja hyvän välisen ikuisen taistelun.

Esityksen ehdoton huipentuma on hitaasti kiihtyvä mustalaistanssi, jota säestävät ruoskaniskut. Siinä tuska on saanut muodon, joka kantaa syvää tunnetta katsomoon, rytmisen ote pitää. Vastapoolina tanssille on yksinäisen miehen sisäinenkipu, joka värisyttää mutta ei löydä muotoa. Se on

pelko mustan virran luona.

Miehet kantavat huolta naisista ja hevosista; naiset lapsista. Näytelmä kuvaa yhteiskuntaa vähemmistökuultuuria edustavien näkökulmasta. Herkästi tulkittu Syntyi lapsi kieseihin-laulu on meille symbolinen mutta mustalaisille realistinen, tuttu.

Dromin esitys on kokeilevaa teatteria, omaperäistä ja kulttuurin kannalta arvokasta perinnettä. Lyömäsoittimilla toteutettu musiikki toimii erinomaisena tunnelmien tulkkina. Se on tuulen hiljaista havinaa, myrskyä, kiesien natinaa ja hevosen kavioiden laukkaa.

Näyttelijät ovat ilmaisussa ja liikunnassa edistyneet verrattuna Tiet-esitykseen. Ilmaisussa on nyt herkkyyttä ja voimaa. Puheilmaisu kaipaisi kylläkin selkiyttämistä ja ehkä paikoin tyylittelyä ”luonnollisen puheen” asemesta.

Veijo Baltzarin näytelmä Taon ki-vestä hevosen kasvaa mustalaisteatteri Dromin esittämänä alkuperäisten vaistojen ja vahvojen tunteiden teatteriksi. Baltzarin teksti on runollinen, kuvastoltaan monin paikoin Lorcan runoutta muistuttavaa ja kuin luonnostaan lauluksi taipuvaa.

Ohjaajat ovat onnistuneet tilankäytössä ja näyttelijöiden ryhmittelyssä niin että jännitteet pitävät. Sen sijaan puhekuorojen pitkä sanatoistotuntuivat joskus tarpeettomilta. Tarinat sopivat hyvin kokonaisuuteen. Kaiken kaikkiaan: esitys olisi ansainnut suuremman katsoja-kuulijakunnan myös Joensuussa. Onnea kansainvälisille festivaaleille Hampuriin!

*

Ohjaus: Ilkka Vanne ja Veijo Baltzar

Näyttelijät: Mia Vasara, Kosti Aaltonen, Arvidi Baltzar ja Valto Hagert

Musiikki: Kauko Salmi (lyömäsoittimet)

Laulujen säveltäjät: Toni Edelman, Marko Putkonen ja Arvidi Baltzar

Ohjausassistentti: Kalle Baltzar

Valot: Uffe Dolk.

Anna-Liisa Alanko